

OBSAH

I. KAPITOLA: FILOSOFICKÉ KOŘENY PROBLEMATIKY LIDSKÝCH PRÁV.....	5
1. HLAVA: EMANCIPACE ČLOVĚKA - VĚČNÝ PROBLÉM.....	5
1.1.(1) Význam filosofie lidských práv pro objevování rozměrů nesvobody a hledání způsobů zajištění svobody a práv člověka. Filosofický přínos k objevu zdroje práv v lidské podstatě.....	5
1.2.(2) Zánik koncepce nadřazenosti státu nad vůlí člověka.....	5
1.3.(3) Zdroje historických změn v pojetí vztahu "člověk - stát".....	6
1.4.(4) Historické zdroje lidských práv - křesťanství v reformační interpretaci (kalvinismus), dobová společenská situace, osvícenský racionalismus s teorií přirozeného práva.....	6
1.5.(5) Akcent kalvinismu na přímý vztah "člověk - Bůh" jako základ objevu nadbytečnosti absolutistického postavení vladaře	6
1.6.(6) Objevení se laického státu a práva v důsledku oddělování církve od státu	6
1.7.(7) Antická filosofie jako trvalá inspirace při chápání problémů člověka. Názory stoiků na přirozené právo člověka.....	7
1.8.(8) Prvky společenské smlouvy v antické filosofii.....	7
1.9.(9) Reflexe antického pojetí společenské smlouvy v názorech kalvinistických monarchomachů jako základ formulování práva na odpor vůči moci.....	7
1.10.(10) Zásluha reformace - změna v pojetí práva jako privilegia.....	8
1.11.(11) Objev lidské individuality kalvinismem jako předpoklad emancipace člověka v právu.....	8
1.12.(12) Historický význam prosazování svobody vyznání jako začátku hledání lidských práv.....	8
1.13.(13) Změna v přístupu k požadování svobody reformací - nikoliv milost udílená panovníkem, nýbrž právní nárok; předpoklady vzniku koncepce o vrozených právech.....	9
1.14.(14) Historický náskok Čech vůči Evropě v úsilí o svobodu svědomí....	9
1.15.(15) Přirozenoprávní zásada o nepřevoditelnosti práv lidu na panovníka jako základ koncepce člověku vrozených a nezczitelných práv.....	9
1.16.(16) Historický přínos racionalistické filosofickoprávní kultury rodícího se britského impéria - snášeniivost a vzájemná úcta mezi lidmi jako předpoklad klimatu svobody.....	10
1.17.(17) Objev konstruktivní stránky svobody vedle její tradičně destruktivní role - produkt britského vývoje v době objevení se názorů Johna Lecka.....	10

1.18.(18) Hugo Grotius a desakralizace přirozeného práva - nahrazení teocentrismu antropocentrismem při inspiraci antickou představou a společenské smlouvě.....	11
1.19.(19) Nástup epochy osvícenského přirozeného práva a objev soběstačného jedince jako subjektu práva.....	11
1.20.(20) Spojení institutu vlastnictví a představou soběstačného jedince - zrození subjektivního práva novověku.....	12
1.21.(21) Základní vývojové směry osvícenského práva - J. Locke a J. J. Rousseau.....	12
1.22.(22) Formulování kategorie občana v názorech J. J. Rousseaua.....	13
1.23.(23) Konstituování principu rovnosti; názory J. Locka a J. J. Rousseaua na "člověka" a "občana".....	14
1.24.(24) Formulování nauky o "originárním právu" a vliv názorů J. Locka v severoamerických koloniích; Charta o svobodě vyznání z Rhode Islandu jako první model práva vymykající se moci.....	15
1.25.(25) Anglický "Bill of Rights" z ro. 1689 - předstupeň kodifikaci lidských práv a svobod.....	15
1.26.(26) W. Blackstone - formování přístupu k lidským právům jako k absolutním právům člověka.....	16
 2. HLAVA: NÁSTUP KODIFIKACÍ LIDSKÝCH PRÁV.....	17
2.1.(27) Prohlášení práv státu Virginia z r. 1776.....	17
2.2.(28) Americký "Bill of Rights" z r. 1789.....	18
2.3.(29) Prohlášení práv člověka a občana, na kterém se usneslo francouzské ústavodárné shromáždění r. 1789.....	18
2.4.(30) Občanská práva a svobody v Čechách revolučního roku 1848.....	20
2.5.(31) Význam nástinu vývoje filosofickoprávních názorů pro zrození lidských práv.....	21
2.6.(32) Zdrženlivý poměr kontinentální filosofie k problematice lidských práv v 19. století a význam humanismu T. G. Masaryka.....	21
2.7.(33) J. S. Mill jako vrcholná autorita liberalismu a jeho názory na svobodu individua.....	22
 DEKLARACE PRÁV ČLOVĚKA A OBČANA.....	24
 3. HLAVA: 20. STOLETÍ - ČLOVĚK NEBO MASA?.....	27
3.1.(34) Degradace lidských práv po první světové válce v Evropě.....	27
3.2.(35) Ohrožení existence kultury lidských práv - italský fašismus a německý nacionalismus.....	27
3.3.(36) Sovětský stát - protiklad sociálního humanismu proklamovaného ústavou a liberalistického humanismu politických a osobních práv.....	29
3.4.(37) Ambivalentní charakter sovětské společnosti stalinské éry - podobnost metod politického systému s metodami fašismu a nacismu na jedné straně a ovlivnění Všeobecné deklarace lidských práv OSN sociálněekonomickými právy zakotvenými v ústavě SSSR z r. 1936.....	30

II. KAPITOLA: VZNIK ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ JAKO ZÁRUKY UCHOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV V NAŠEM SVĚTĚ.....	31
1.(38) Návrat k lidským právům na konci druhé světové války - hlavní příčina vzniku OSN.....	31
2.(39) Všeobecná deklarace lidských práv a její obranná a konstruktivní funkce ve vztahu k lidským právům.....	31
3.(40) Doktrina o nerozlušné spojitosti míru a lidských práv; lidská práva jako předmět mezinárodní právní úpravy.....	32
4.(41) Charta OSN jako mezinárodní smlouva států o ochraně a prosazování lidských práv.....	33
5.(42) Zřízení smostatných mezistátních odborných organizací koordinujících ochranu a rozvoj lidských práv (ILO, UNESCO, UNICEF, FAO, VHO).....	33
6.(43) Vztah Charty OSN a Všeobecné deklarace lidských práv - nástin obsahu.....	34
7.(44) Problematika závaznosti Všeobecné deklarace lidských práv OSN.....	34
8.(45) Vztah jednotlivých kategorií lidských práv a otázka priority významu některých z nich.....	35
9.(46) Problém kontroly mezinárodního standardu lidských práv; řešení obsažené v mezinárodních paktech z 2. podl. šedesátých let.....	35
VŠEOBECNÁ DEKLARACE LIDSKÝCH PRÁV.....	37
III. KAPITOLA: PROBLEMATIKA PRÁVNÍHO STATUSU OBČANA VE SPOLEČNOSTI.....	42
1.(47) Základní kategorie prvků právního stutsu občana.....	42
2.(48) Reálný právní status občana jako výraz vztahu mezi jeho právy a povinnostmi.....	42
3.(49) Závislost obsahu práv a svobod na společenské realitě a teoretických koncepcích (doktrínách).....	43
4.(50) Problematika klasifikace základních prvků právního statusu občana..	43
5.(51) Základní práva a svobody - základní prvek právního statusu.....	43
6.(52) Práva politické jako prvek právního statusu.....	44
7.(53) Hospodářská, kulturní a sociální práva jako prvek právního stutsu.	45
8.(54) Práva na soudní a jinou právní ochranu jako prvek právního statusu.	47
IV. KAPITOLA: MEZINÁRODNÍ SITUACE OD OSMDESÁTÝCH LET JAKO VÝZNAMNÝ FAKTOR PŘEMĚN V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV V NAŠÍ ZEMI.....	48
1.(55) Vývoj problematiky lidských práv v sedmdesátých letech.....	48
2.(56) Henkin a Brzezinski - spoluautoři teoretických základů orientace zahraniční politiky USA v oblasti lidských práv.....	48
3.(57) Návrat k liberalistické koncepci lidských práv a jeho důsledky pro oživení tržního hospodářství.....	48
4.(58) Vztah "freedom-liberty" jako alegorie vztahu morálních a právních norem ve společnosti svobodné konkurence.....	49
5.(59) Problematika aplikace liberalistické koncepce lidských práv v ČSFR v souvislosti s přechodem k tržnímu mechanismu hospodářství.....	49

6.(60) Problematika přístupu k hospodářským, sociálním a kulturním právům při přechodu k tržní ekonomice.....	50
7.(61) Prosazování ekonomických a sociálních práv mezi universální lidská práva jako stabilní trend v rámci jejich vývoje v mezinárodním měřítku....	50
8.(62) Nezávislá justice - hlavní záruka práv v tzv. "právním státě".....	51
9.(63) Zásada nadřazenosti mezinárodních smluv o lidských právech zakotvená v ústavní listině základních práv a svobod ČSFR.....	52

V. KAPITOLA: PROBLEMATIKA MEZINÁRODNÍHO PRÁVA LIDSKÝCH PRÁV. JEHO PŮSOBNÍ A VÝZNAM 53

1.(64) Mezinárodněprávní standard lidských práv a koncepce svobody založená na oddělení práv a povinností.....	53
2.(65) Vznik nového odvětví mezinárodního práva - mezinárodní právo lidských práv.....	53
3.(66) Povinnost států vyplývající z Charty OSN v oblasti lidských práv...	54
4.(67) Hlavní úkoly mezinárodní ochrany lidských práv vyplývající z Helsinské konference KEBS.....	55
5.(68) Problém mezinárodněprávní ochrany lidských práv - záležitost vnitrostátní jurisdikce anebo mezinárodní intervence států OSN? Problém "podpory" a "ochrany" lidských práv.....	55
6.(69) Problém mechanismu uplatňování lidských práv a následné kontroly nad jejich dodržováním.....	56
7.(70) International Bill of Rights; Mezinárodní pakt o právech hospodářských kulturních a sociálních; Mezinárodní pakt o občanských a politických právech; vyhláška FMV 120/76 Sb.....	57
8.(71) Vznik Charty 77.....	57
9.(72) Kontrolní mechanismus vytvořený na základě ustanovení International Bill of Rights.....	58
10.(73) Výběr pro lidská práva OSN.....	58
11.(74) Opční protokol.....	59
12.(75) Systém kontroly ve speciálních oblastech strany lidských práv.....	59
13.(76) Evropská úmluva o lidských právech (Výbor ministrů, komise pro lidská práva, soud).....	60
14.(77) Regionální konvence ochrany lidských práv.....	61
15.(78) Nezávislé aktivity dohledu nad dodržováním lidských práv (Amnesty International, Helsinki Watch Committe).....	61
16.(79) Výroční zprávy amerického ministerstva zahraničí a dodržování lidských práv ve světě.....	62
17.(80) Dnešní situace a vývojové perspektivy v oblasti lidských práv.....	62
18.(81) Návrhy nových dimenzí lidských práv - utopie, nebo realita?.....	63
MEZINÁRODNÍ PAKT O OBČANSKÝCH A POLITICKÝCH PRÁVECH.....	65
MEZINÁRODNÍ PAKT O HOSPODÁŘSKÝCH, SOCIÁLNÍCH A KULTURNÍCH PRÁVECH.....	79
OPČNÍ PROTOKOL K MEZINÁRODNÍMU PAKTU O OBČANSKÝCH A POLITICKÝCH PRÁVECH...	88

IV. KAPITOLA: PROBLEMATIKA ZAČLENĚNÍ LIDSKÝCH PRÁV DO SYSTÉMU PLATNÉHO PRÁVA.....	91
1.(82) Problematika začlenění lidských práv do systému platného práva.....	91
2.(83) Klasifikace základních práv občanů.....	91
3.(84) Problematika garancí lidských a občanských práv.....	92
4.(85) Systém obecných garancí občanských práv; sociálněekonomické záruky; politickopávní záruky; právní záruky.....	92
5.(86) Systém speciálních právních garancí občanských práv.....	94
6.(87) Lidská práva a vztah "člověk - úřady"; klasifikace vlivu státní správy na status občana právního státu.....	94
7.(88) Problém propojení pravidel fungování státní administrativy se zárukami ochrany postavení občana; negativní, pasivní, aktivní občanský status; podzákonost.....	95
8.(89) Decentralizace a sdministrativně právní status občana.....	95
9.(90) Participační práva občana.....	96
10.(91) Kontrolní práva občanů a jejich obrana proti chování orgánů a pracovníků státní správy (opravné prostředky, petiční právo, veřejné mínění).....	96
11.(92) Odpovědnost státu za škody vzniklé nezákonným rozhodnutím státního orgánu.....	97
12.(93) Právo na spravedlivý soud; civilní a trestní řízení.....	97
13.(94) Garancie občanského statusu v civilním řízení soudním.....	98
14.(95) Ochrana účastníků soudního řízení.....	99
15.(96) Práva a postavení občana v trestním řízení.....	99
16.(97) Presumpce nevinny.....	99
17.(98) Zásada "in dubio pro reo".....	100
18.(99) Právo na obhajobu.....	100
19.(100) Občan v situaci odsouzeného.....	101
20.(101) Pojem osobnostních práv a jejich rozdělení na všeobecná a specifická.....	102
21.(102) Právo na ochranu osobnosti.....	102
22.(103) Kategorie osobnostních práv.....	102
23.(104) Právo na autorství.....	103
24.(105) Osobní rodinná práva; práva dětí; alimentární povinnost.....	103
25.(106) Práva spojená s uspokojováním osobních potřeb občanů.....	105
26.(107) Vlastnické právo.....	105
27.(108) Právo osobního vlastnictví.....	105
28.(109) Právo dědické.....	106
29.(110) Právo bydlet.....	107
30.(111) Lidská práva a trestní právo.....	107
31.(112) Trestněprávní záruky práv občanů.....	108
32.(113) Lidská práva a vazba.....	109
33.(114) Problematika vyšetřování a právní ochrany občana.....	109
34.(115) Vztah trestního práva a práva ústavního.....	109
35.(116) Změna v pojetí práva na práci; promítnutí politických a osobních práv do sféry sociálněekonomických práv.....	109
36.(117) Lidská práva a nástup podnikatelské aktivity v ČSFR.....	112

37.(118) Problém charakteru hospodářských a sociálních práv v souvislosti se zaváděním tržního hospodářství (institucionalizovaná ochrana; charitativní systém).....	113
38.(119) Lidská práva a ekologie.....	113
39.(120) Lidská práva, právní stát a krizové projevy tzv. "technické civilizace" na přelomu k třetímu tisíciletí.....	114
 LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD.....	 116
 VII. KAPITOLA: RENESANCE ZÁJMU A LIDSKÁ PRÁVA - JEJÍ DŮSLEDKY PRO ČLOVĚKA A PRO PERSPEKTIVY LIDSKÝCH PRÁV.....	 128
1.(121) Problematika aktuálnosti návratu k individuálním lidským právům koncem osmdesátých let.....	128
2.(122) Návrat suverenity individua a jeho podnikatelské iniciativy jsko jeden z důsledků renesance lidských práv v osmdesátých a devadesátých létech.....	128
3.(123) Lidská práva jako zprostředkovatel renesance občanství a vybudování organizované demokracie.....	129
4.(124) Teorie generací lidských práv.....	130
5.(125) Nová generace lidských práv.....	130
6.(126) Problém zneužití lidských práv.....	131
 Literatura.....	 132